

Załącznik do uchwały Nr V/54/2011

Rady Gminy Zębowice

z dnia 01 marca 2011r.

w sprawie Gminnego Programu

Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie

i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zębowice

**Gminny Program Przeciwdziałania
Przemoc w Rodzinie
i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie**

I. Wstęp

Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę siły, działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Działanie to naraża osoby dotknięte przemocą na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powoduje szkody w ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołuje cierpienie i krzywdy moralne. Podstawowym aktem moralnym regulującym zadania w zakresie przeciwdziałania pomocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie to dokument, którego zadaniem jest wprowadzenie w życie działań mających na celu udzielenie pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także odpowiednich działań wobec sprawców przemocy oraz zwrócenie uwagi społeczności lokalnej na zjawisko przemocy w rodzinie.

Program wyznacza również główne kierunki działania zespołu interdyscyplinarnego w celu skutecznego reagowania na to zjawisko.

Potrzeba opracowania takiego dokumentu dla Gminy Zębówice wynika nie tylko z przesłanek zawartych w ustawie o pomocy społecznej oraz ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, które nakładają na Gminę obowiązek opracowania i realizowania programu, ale również z odczuwalnych, negatywnych zjawisk społecznych na terenie Gminy.

Przemoc domowa rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, może być skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Zjawisko przemocy nie jest jednoznaczne. Wyróżniamy kilka rodzajów przemocy: fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną, zaniedbanie. Ofiarami przemocy są na ogół kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni. Ofiara jest zazwyczaj słabsza, a sprawca silniejszy. Zgodnie z art. 207§ 1 Kodeksu karnego, przemoc w rodzinie jest przestępstwem.

Program skierowany jest do:

- 1) ofiar przemocy w rodzinie, w tym dzieci, współmałżonków lub partnerów, osób starszych, niepełnosprawnych,
- 2) sprawców przemocy w rodzinie,
- 3) świadków przemocy w rodzinie,

II. Istota i zakres programu

1. Program realizowany będzie w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),

- 2) ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.)
- 3) ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 późn. zm.)

Program jest skorelowany z następującymi Programami

- 1) Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy
- 2) Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

2. Informacje ogólne

Podstawową grupą społeczną pełniącą niezwykle istotną funkcję jest rodzina. To rodzina określa cele i wartości, do których dążą dzieci, a także wywiera istotny wpływ na zachowanie się jednostek, zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz rodziny. Rodzina jako wspólnota rodziców, dzieci i krewnych, stanowi pierwsze i podstawowe miejsce współżycia z ludźmi.

W domu powinniśmy się czuć bezpiecznie. Dom ma być miejscem, w którym jesteśmy kochani, chronieni, gdzie odzyskujemy siły po dniu pracy lub nauki. Jednak dla wielu ludzi dom nie jest spokojną przystanią, jest niebezpiecznym miejscem, gdzie regularnie doznają cierpień fizycznych i emocjonalnych, gdzie są również wykorzystywani seksualnie.

Przemoc najczęściej kojarzy się ludziom z biciem, popychaniem, kopaniem, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności, ze stosowaniem broni lub gwałtem. Przemocą jest także poniżanie człowieka, oczernianie go przed innymi, wyzywanie i rzucanie obelg, obrażanie jego poczucia własnej wartości, ograniczenie jego swobody w sposób przekraczający normy moralne i obyczajowe.

3. Skala i diagnoza zjawiska przemocy w gminie Zębówice oraz posiadany potencjał w celu realizacji programu

W 2008r. w całym kraju Policja przeprowadziła ponad 86 tys. interwencji w sytuacjach przemocy w rodzinie, podczas których stwierdzono, że ponad 71% osób krzywdzących swoich najbliższych było pod wpływem alkoholu. W działającym na zlecenie PARPA Ogólnopolskim Pogotowiu dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” rocznie przeprowadza się ponad 10 tys. rozmów, które dotyczą różnych problemów rodzinnych, w tym m. in. przemocy oraz nadużycia alkoholu i uzależnienia.

Przemoc w rodzinie(dane Komendy Głównej Policji)

Liczba ofiar przemocy domowej wg Procedury „Niebieskiej Karty”

	2006r.	2007r.	2008r.	2009r.
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem	157.854	130.682	139.747	132.796

W tym: kobiet	91.032	76.162	81.743	79.811
W tym: mężczyzn	10.313	8.556	3.632	11.728
Dzieci do lat 13	38.233	31.001	77.937	27.502
Nieletni od 13 do 18 lat	18.276	14.963	170	13.755

Liczba sprawców przemocy domowej

	2005r.	2006r.	2007r.	2008r.
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem	97.142	96.775	81.743	86.568
W tym: kobiet	4.153	4.074	3.632	3942
W tym: mężczyzn	92.776	92.526	77.937	82.425
nieletni	213	175	170	201

Jak wynika z danych liczbowych Komisariatu Policji w Dobrodzieniu, w 2010r. na terenie Gminy Zębowice przeprowadzono 38 interwencji domowych, zaś w 2009r., gdy liczba interwencji domowych wynosiła 21.

	2009r.	2010r.
Ogólna liczba interwencji Policji na terenie Gminy Zębowice	21	38
Liczba interwencji Policji na terenie Gminy Zębowice w ramach procedury „Niebieska Karta”	4	10
Liczba interwencji Policji na terenie Gminy Zębowice w ramach procedury „Niebieska Karta”- zgłoszonych do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach:	4	10
- w tym osoby, które były ofiarami przemocy	4	10
Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia:	6	13
-finansowego	2	3
- poradnictwo	4	10
Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych z art. 207 Kodeksu Karnego	0	1

Choć z przedstawionych danych wynika, iż problem związany z przemocą nieznacznie zwiększył się, to podkreślić należy, że z doświadczenia osób i organizacji zajmujących się przemocą domowa wynika, iż statystyki nie oddają powagi problemu. Najczęściej ofiarami przemocy w rodzinach są dzieci, które z reguły nie potrafią same poprosić o pomoc. Również

przepisy prawa nie do końca ułatwiają właściwe i skuteczne działanie instytucji i organizacji w walce z tym zjawiskiem.

Innymi ważnymi problemami Gminy Zębowice związanymi z przeciwdziałaniem przemocy domowej są:

- 1) brak bazy lokalowej i mieszkań ochronnych,
- 2) brak możliwości izolowania sprawców przemocy,
- 3) brak współpracy z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, zły przepływ informacji,
- 4) długi okres rozstrzygania spraw w sądach,
- 5) niska świadomość społeczna,
- 6) funkcjonowanie stereotypów na temat przemocy.

Do chwili obecnej problemami związanymi z przemocą w rodzinie zajmowali się głównie pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku Pomocy Społecznej, policjanci- dzielnicowi oraz członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Znowelizowana ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie rozszerza krąg osób zajmujących się problematyką przemocy o przedstawicieli oświaty, służby zdrowia oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych. Ponadto nakłada na pracowników socjalnych dodatkowe zadania poza godzinami pracy.

4. Zasady działania programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ma w swym zakresie udzielania pomocy rodzinom dotkniętym przemocą, oddziaływanie na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenie świadomości społecznej na temat, przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, co opiera się na zasadach:

- 1) wzajemnej współpracy i współdziałania organów administracji publicznej, organizacji pozarządowych, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnym następstwom,
- 2) jawności działań organów administracji publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy, z poszanowaniem godności osoby,
- 3) szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich praw do wychowywania się w rodzinie, poprzez udzielanie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania

III. Cele Programu

1. Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
- 2) zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy
- 3) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

2. Realizacja celów Programu następuje poprzez:

- 1) zapobieganie występowania przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości i wrażliwości mieszkańców Gminy wobec przemocy w rodzinie poprzez;

Adresaci: dzieci, młodzież, dorośli, rodziny, społeczność lokalna.

Lp.	Zadanie	Działanie	Realizator lub koordynator
1.	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem, zajęcia pozaszkolne	- prowadzenie zajęć wychowawczych - wspierane różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym	<ul style="list-style-type: none"> • placówki oświatowe, • świetlice socjoterapeutyczne
2.	Edukacja przedmałżeńska	- poradnictwo w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją i konfliktem	<ul style="list-style-type: none"> • kościoły
3.	Wspieranie rozwoju nieagresywnych sposobów rozwiązywania konfliktów społecznych i rodzinnych	- promowanie mediacji, w tym mediacji rodzinnych - zajęcia wychowawcze dotyczące nieagresywnego rozwiązywania konfliktów	<ul style="list-style-type: none"> • GOPS • punkt konsultacyjny • szkoły • policja

- 2) zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie.

Adresaci: osoby dotknięte przemocą, w szczególności ofiary i świadkowie.

Lp.	Zadanie	Działanie	Realizator lub koordynator
1.	Udzielenie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i pozostającym w rodzinie,	1. poradnictwo medyczne, psychologiczne, pedagogiczne,	<ul style="list-style-type: none"> • GOPS • Służba zdrowia • Punkt konsultacyjny

	dotychczasowym miejscu zamieszkania lub pobytu	rodzinne, prawne i socjalne, 2. praca socjalna, 3. aktywizacja zawodowa, 4. interwencja kryzysowa, 5. realizacja systemu „Niebieskiej Karty”	<ul style="list-style-type: none"> • Policja • Sądy, Prokuratura • Pedagog szkolny
2.	Ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę	Odseparowanie sprawcy od ofiary, zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną,	<ul style="list-style-type: none"> • Policja • Sądy • Prokuratura
3.	Udzielenie wsparcia osobom dotkniętym przemocą i zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania, pobytu lub rodziny	1. Udzielenie bezpiecznego schronienia osobom dorosłym lub rodzinom dotkniętym przemocą, 2. Udzielenie bezpiecznego schronienia dzieciom- ofiarom przemocy, 3. Pomoc socjalna osobom dotkniętym przemocą	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Gminy • GOPS • Organizacje pozarządowe • Policja • Sądy • Prokuratura
4.	Działania realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Wszystkie zadania z katalogu zadań wymienionych w GPPiRPA , które wiążą się z przeciwdziałaniem przemocy u osób uzależnionych lub współ uzależnionych	<ul style="list-style-type: none"> • Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

3) zapobieganie stosowania przemocy w rodzinie

Lp.	Zadanie	Działanie	Realizator lub koordynator
1.	Działania edukacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne 2. Terapia, 3. Programy w zakresie radzenia sobie ze stresem	<ul style="list-style-type: none"> • Punkt konsultacyjny • Gminny Zespół Oświaty, Kultury i Sportu
2.	Oddziaływanie na społeczność lokalną w celu włączenia jej w system monitorowania zjawisk związanych z występowaniem przemocy.	Wywiady środowiskowe w społecznościach szczególnie zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> • GOPS • Policja-dzielnicowi

IV. Przewidywane efekty realizacji programu.

- 1) zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
- 2) spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie,
- 3) udzielenie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 4) usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,
- 5) zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy,
- 6) zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą,
- 7) niwelowanie skutków zjawiska przemocy,
- 8) zmniejszenie skali występujących w rodzinach dysfunkcji wynikających z przemocy.

V. Praca zespołu interdyscyplinarnego

Zespół interdyscyplinarny swoje działania skieruje przede wszystkim w stosunku do dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych, a także do rodzin patologicznych dotkniętych uzależnieniem oraz w sytuacjach powtarzalności zjawiska przemocy.

Zasady pracy zespołu interdyscyplinarnego

Zespół składa się z grupy osób współpracujących ze sobą w sposób skoordynowany, zapewniający skuteczne reagowanie na otrzymane informacje o przemoc w rodzinie. Członkowie zespołu skupiają specjalistów z różnych dziedzin. Jego działania koncentrują się na badaniu problemu krzywdzenia rodziny, na strategii postępowania z danym przypadkiem, na zagadnieniach dotyczących terapii ofiar, ich rodzin i sprawców. Przyjmuje się, że najlepszą odpowiedzią na wyzwanie, jakim jest interwencja w przemoc domowej oraz pomoc ofiarom przemoc jest praca zespołu interdyscyplinarnego. Stosowany w takim zespole sposób podjęcia zagadnienia często wykracza poza wspólne badanie przypadku i koordynację działań poszczególnych instytucji, obejmując również zespołowe podejmowanie decyzji. Tego rodzaju działania wymagają pełnego uczestnictwa i współpracy członków zespołu, którzy wnoszą w jego pracę swoją wiedzę, umiejętności oraz zdolności.

Organizatorem zespołu będzie przewodniczący zespołu.

Do zadań zespołu należy w szczególności:

- 1) wspieranie ofiar przemoc w rodzinie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej oraz przerwaniu cyklu przemoc, a także zapobieganie kolejnym aktom przemoc w rodzinie.
- 2) monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemoc w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, poinformowania o tym odpowiednich służb,
- 3) diagnoza na temat skali zjawisk przemoc na terenie gminy oraz przekazywanie uzyskanych informacji do środowiska lokalnego,
- 4) gromadzenie informacji oraz ich upowszechnianie na temat miejsc i osób uprawnionych od udzielania pomocy, a także inicjowanie tworzenia nowych miejsc pomocy dla osób krzywdzonych,
- 5) inicjowanie działań zmierzających do podniesienia kwalifikacji osób mających w swojej pracy kontakt z ofiarami i sprawcami przemoc- organizowanie szkoleń, warsztatów, itp.

VI. Koszty funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego to:

- 1) koszty administracyjno- biurowe(w tym zakup materiałów biurowych, koszty podróży służbowych, szkolenia członków zespołu, prowadzenie kampanii informacyjnej, koszty korespondencji itp.),
- 2) koszty zatrudnienia i wynagrodzenia personelu (np. psycholog, prawnik),
- 3) koszty dyżurów pracowników socjalnych,
- 4) koszty porozumień w sprawie umieszczenia ofiar przemoc w specjalnych ośrodkach wsparcia (wg potrzeb).

VII. Postanowienie końcowe

Realizację zadań wynikających z Programu koordynuje Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach we współpracy z Pełnomocnikiem Wójta ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Realizacja programu jest działaniem długofalowym, wymagającym stałego monitorowania i zaangażowania wszystkich realizatorów, ma także wieloletnią perspektywę i powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego.

Bieżący nadzór nad realizacją programu sprawuje Wójt Gminy w Zębowicach, który także podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.